

o zbavení svéprávnosti, bude-li prokázáno, že jednající již tehdy byl duševně chorý, při čemž břímě průvodní stíhá toho, kdo tvrdí dřívější nezpůsobilost jednajícího k právním jednáním (srv. rozh. č. 11312 Sb. n. s.). K nedostatku způsobilosti k právnímu jednání nelze tedy hleděti z moci úřadu, jde-li o dobu před zbavením svéprávnosti a o otázky hmotného práva. Ale jinak se má věc, jde-li o otázku procesní způsobilosti, kterou jest zkoumati v každém období rozepře z moci úřední (§ 6, odst. 1, c. ř. s.). Lze-li zjistiti, že žalobce již trpěl duševní chorobou a že nebyl s to své záležitosti samostatně obstarávati v době podání žaloby a vystavení plné moci, bylo i k těmto procesním úkonům potřebí spolupůsobení podpůrce a pak procesní plná moc nebyla platně vystavena a předpisu § 35, odst. 1, c. ř. s. nebylo by tu užítí. To by ovšem předpokládalo, že odvolací soud skutkově zjistil, že duševní choroba žalobcova byla tu již v době podání žaloby a vystavení procesní plné moci. Kdyby to bylo možno zjistiti, pak by bylo povinností odvolacího soudu pokusiti se o nápravu nedostatku zákonného zastoupení ve smyslu § 6, odst. 2, c. ř. s., t. j. dotázati se žalobcova podpůrce mezitím ustanoveného, zda schvaluje podání žaloby a vystavení plné moci, po případě další vedení sporu. Kdyby podpůrce neschválil podání žaloby, bylo by žalobu odmítnouti, neboť by nebyla v tom případě podána osobou, jež měla právo státi před soudem. Kdyby podpůrce schválil podání žaloby a udělení plné moci Dr. Waltru E., pak by nebylo na místě zrušení dosavadního řízení a rozsudku prvního soudu, nýbrž by odvolací soud musil meritorně vyřídití podané odvolání. Jen kdyby podpůrce schválil sice podání žaloby, ale neschválil by udělení plné moci Dr. Waltru E., ani dosavadní vedení sporu, nezbylo by než zrušiti rozsudek prvního soudu i s řízením mu předcházejícím, počínaje od doručení obšílky k prvnímu roku, a vrátiti věc prvnímu soudu k dalšímu jednání a novému rozhodnutí. Ježto však odvolací soud tak rozhodl ihned, aniž se před tím podle předpisu § 6, odst. 2, c. ř. s. pokusil napravití objevenou vadu zákonného zastoupení, bylo napadené usnesení zrušeno a odvolacímu soudu uloženo, aby po slyšení podpůrce žalobcova znova rozhodl, za předpokladu ovšem, že má za zjištěno, že žalobce již v době podání žaloby a udělení procesní plné moci byl procesně způsobilý.

Čís. 16049.

Třebaže dodávka zboží z ciziny šla na nebezpečí kupitelovo, bylo na prodávateli, aby učinil včas opatření umožňující vyclení zboží bez značnějšího průtahy, převzal-li povinnost zboží ihned dodatí a je vyclení.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1937, Rv II 444/35.)

Proti žalobě na zaplacení 169.50 šv. fr. s přísl. za dodané zboží namítl žalovaný: podle ústní smlouvy mělo býti zboží dodáno žalující firmou ihned. Když žalovaný neobdržel zboží do jednoho měsíce po uzavření objednávky, urgoval žalobkyni dopisem ze dne 4. dubna 1932, v kterém jí dal dodatečnou lhůtu k plnění do 11. dubna 1932 s tím, že

jinak od smlouvy odstoupí. Na ten žalující firma odpověděla dopisem ze dne 9. dubna 1932, že zboží již bylo odesláno. Zboží však nedošlo ani 30. dubna 1932, proto žalovaný dopisem ze dne 30. dubna 1932 oznámil žalobkyni, že odstoupuje od smlouvy. Zboží došlo až 11. června 1932 a proto je žalovaný nepřijal. Žalující firma zaslala zboží ve sběrné zásilce prostřednictvím firmy S. & spol. teprve 20 dní po objednávce, místo aby je zaslala franco bez cla, H. nádraží. V době, kdy byla žalovaným objednávka sjednána, t. j. dne 7. března 1932, byly již devisové předpisy v platnosti a musily býti žalující firmě známy. Bylo věci žalující firmy, aby si povolení devisové včas opatřila. Jestliže tak neučinila, jednala na vlastní vrub a nebezpečí. Soud první stolice žalobě vyhověl. Odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y :

Nižší soudy zjistily, že se zboží objednané dne 7. března 1932 mělo ihned dodati, že však je žalobkyně odeslala teprve dne 27. března 1932 (podle tvrzení žalobkyně) v hromadné zásilce (ve sběrném vagoně), že došlo dne 14. dubna 1932 k firmě S. a spol. v Ch. s příkazem, aby bylo vycleno a potom dále žalovanému zasláno do H., že žalovaný zboží dopisem ze dne 4. dubna 1932 urgoval a v něm poskytl žalobkyni dodatečnou lhůtu do 11. dubna 1932 s tím, že jinak od smlouvy odstoupí, že žalobkyně odpověděla poté dopisem ze dne 9. dubna 1932, že zboží bylo již odesláno, že žalovaný, když zboží nedošlo ani do 30. dubna 1932, oznámil žalobkyni dopisem ze dne 30. dubna 1932, že od smlouvy odstoupuje, a že zboží došlo k žalovanému teprve dne 11. června 1932, že však žalovaný je nepřijal. Žalobkyně ani netvrdila, že při odeslání zboží (dne 27. března 1932) uvědomila žalovaného, že odesílá zboží ve sběrném vagonu na firmu S. a spol. v Ch. Ani na urgenci žalovaného neuvedla v dopise ze dne 9. dubna 1932, kam a na kterou osobu hromadná zásilka byla odeslána a kde překročí hranice. Rovněž žalobkyně ani netvrdila, že si osvědčení ve smyslu § 3 vlád. nař. č. 7/1932 Sb. z. a n. měl opatřiti žalovaný. Nižší soudy pak zjistily, že devisové povolení, když zásilka nemohla býti na celním úřadu v Ch. vyclena, bylo obstaráno firmou S. a spol. v Ch. k příkazu firmy S. a spol. K. (v Německu) po dotazu u žalobkyně. Podle objednáacího listu mělo býti zboží dodáno ihned, franco, bez cla, stanice H. Za vylíčeného stavu věci je správný závěr odvolacího soudu, že žalovaný nemohl spolupůsobiti k odstranění překážky stran dovozního povolení a tím k urychlení proclení zboží a že nemohl sledovati osud zásilky, dokud nebyla firmou S. a spol. v Ch. odeslána na přímou adresu žalovaného, což se stalo teprve dne 6. června 1932, když již žalovaný dne 30. dubna 1932 od smlouvy odstoupil. I když tedy podle objednáacího listu šla dodávka na nebezpečí žalovaného, nelze hledíc k předchozím zjištěním přičítati na vrub žalovaného průtah ve vyclení zboží (skoro 2 měsíce), když i žalobkyně v souzeném případě byla podle čl. 344 a 345 obch. zák. zmocněna učiniti s péčí řádného kupce opatření o způsobu zaslání zboží, neboť bylo na ní, aby včas

učinila opatření, aby zboží mohlo býti bez značnějšího průtahu vycleno, když převzala povinnost zboží ihned dodatí a je vylíti. Proto jest přisvědčiti právnímu názoru odvolacího soudu, že žalovaný byl oprávněn od smlouvy odstoupiti, aniž bylo třeba zabývati se dalšími vývody dovolání.

Čís. 16050.

Knihovně poznamenaný závazek vlastníka nemovitosti podle § 469 a) obč. zák., že dá vymazati uvolněné zástavní právo (hypoteku), který přechází i na právní nástupce vlastníka nemovitosti, zakládá oprávnění jen pro osobu, vůči níž byl tento závazek převzat, a její právní nástupce, nikoliv i pro jiné knihovně oprávněné osoby.

(Plenární usnesení ze dne 24. dubna 1937, Pres 220/37.)

U nejvyššího soudu byla řešena odporujícím si způsobem otázka, platí-li zákaz § 469 a) obč. zák. nakládati hypotekou, poznamenaný v pozemkové knize při hypotece, jen v poměru smluvních stran a jejich právních nástupců, či platí-li také ve prospěch ostatních následujících knihovních věřitelů.

V rozhodnutí č. 9218, 15305 Sb. n. s. hájil nejvyšší soud názor prvý, kdežto v rozhodnutí č. 14288 Sb. n. s. vyslovil opačný názor.

První prezident nejvyššího soudu přikázal podle § 12, odst. 2, zákona ze dne 16. dubna 1919, č. 216 Sb. z. a n. řešení této otázky zesílenému senátu, který se usnesl na právní větě v čele uvedené.

D ů v o d y :

Předpis § 469 a) obč. zák. je částí III. dílčí novely k občanskému zákonu (§ 34) a navazuje na předchozí § 469 obč. zák., v němž v poslední větě zákon připustil, že vlastník statku může podle kvitance nebo jiné listiny, prokazující zánik zástavního dluhu, převést zástavní právo na novou pohledávku, která nepřevyšuje částku zástavní pohledávky zapsané.

Tato vlastníková dispozice v příčině zaniklé pohledávky byla třetí dílčí novelou zavedena proto, aby vlastník statku mohl co nejvíce využiti reálního úvěru a získati možnost si podržeti volně pro případ potřeby zástavní právo určitého pořadí (Zprávy komise pro záležitosti justiční, příl. 78 sten. protokolů pánské sněmovny XXI. sez. str. 53, 58). Než toto disposiční právo má také svůj rub, poněvadž je na újmu vývoji hypotekárního úvěru, zejména ztěžuje v zadnějších hypotekách získati úvěr za výhodných podmínek. (Zprávy str. 61, 62).

Zákon v § 469 a) obč. zák. v první větě omezuje způsobem velícím vlastníka statku, aby se vzdal disposičního práva uvolněnou hypotekou při zřízení práva zástavního, kdežto v druhé větě upravuje právní následky závazku jeho, že dá určitou hypoteku vymazati.